Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 276. | Brașovŭ, Vinerĭ 16 (28) Decemvrie | 1888.

Brașovŭ, 15 Decemvrie v.

„Până când vomŭ continua lupta în contra maghiarisării, necurmatŭ vomŭ fi considerațĭ ca adversarĭ ai statului și neîncrederea ce domnesce față cu noi (în tabĕra maghiară) numai atuncĭ ar înceta, décă ne-amŭ împrieteni cu statulŭ naționalŭ maghiarŭ și décă amŭ jertfi caracterulŭ nostru germanŭ. Maghiarii nu vorŭ renunța, într'unŭ timpŭ ce se póte prevedé, la alcătuirea statului naționalŭ, tocmai așa nicĭ Sașii nu vorŭ fi înclinațĭ într'unŭ timpŭ ce se póte prevedé de a'șĭ jertfi caracterulŭ germanŭ. E greu de a eși din acestŭ cercŭ vițiosŭ“.

Cu aceste cuvinte caracteriséză deputatulŭ naționalŭ sasŭ din cerculŭ Ghimbavului Iosifŭ W. Filtsch situațiunea actuală a Sasilorŭ față cu nisuințele Ungurilorŭ într'unŭ articulŭ ce'lŭ adreséză lui „Kolozsvár“ despre alegerea din Cisnădiă. Și nu putemŭ decâtŭ sĕ aprobămŭ acéstă vedere.

Așa este, pentr'unŭ timpŭ ce se póte prvedé, nu e speranță, că Sașii ardelenĭ decișĭ a'șĭ apĕra și conserva caracterulŭ lorŭ naționalŭ sĕ pótă ajunge de-a se împăca cu maghiarismulŭ violentŭ, care tinde a realisa planulŭ utopicŭ alŭ unui statŭ naționalŭ maghiarŭ.

Atuncĭ de ce-șĭ mai perdŭ deputații sașĭ timpulŭ, vrêndŭ sĕ convingă pe cei dela putere despre lealitatea și fidelitatea lorŭ către statŭ?

După vorbele și declararea categorică de mai susŭ a deputatului Filtsch este învederatŭ, că Sașii, pe câtŭ timpŭ nu vorŭ voi sĕ renunțe la caracterulŭ lorŭ naționalŭ, trebue cu necesitate sĕ se opună ideii unui statŭ naționalŭ maghiarŭ. Prin urmare Sașii suntŭ chiar forțațĭ prin resónele esistenții lorŭ naționale de a nu fi credincioșĭ „ideii de statŭ naționalŭ maghiarŭ.“

Din partea maghiară însĕ mereu se accentuéză scéstă ideă și din punctulŭ ei de vedere suntŭ declarațĭ mereu ca necredincioșĭ față cu statulŭ Sașii, Românii, Sêrbii și Slovacii din aceste țĕrĭ.

Étă ce rĕspunde „Kolozsvar“ deputatului cercului Ghimbavŭ:

„Ḑice d-lŭ Filtsch că voimŭ statŭ naționalŭ. Dér ce altceva amŭ puté noi dori? Ilŭ întrebămŭ. Căcĭ dóră țéra e numai pămêntŭ maghiarŭ, ce nu l'amŭ căpĕtatŭ nicĭ din Flandria, nicĭ din grația străbunilorŭ romanĭ, —ci noi înșine ni-l'amŭ câștigatŭ și l'amŭ păstrată timpŭ de o miiă de anĭ“.

Ei bine, décă este așa, décă Ungurii dorescŭ statulŭ naționalŭ maghiarŭ, care de altă parte reclamă maghiarisarea Sașilorŭ, atuncĭ e clarŭ că Sașii nu potŭ fi credincioșĭ ideii de statŭ maghiar, ce-o profeséză adĭ teroriștii din dieta ungară,

De aicĭ urméză, că tóte încercările Sașilor, de a dovedi prin articulĭ și prin graiulŭ viu alŭ deputațilorŭ lorŭ, că purtarea lorŭ față cu statulŭ și cu legile lui este coroctă, trebue sĕ rĕmână zadarnice, pe câtŭ timpŭ dovedile se învêrtescŭ în cerculŭ vițiosŭ indicatŭ.

Repețimŭ dér, că nu 'nțelegemŭ de ce'șĭ mai pierde timpulŭ d-lŭ Filtsch a capacita pe cei dela „Koloszvar“, când însușĭ recunnésce, că ei nu suntŭ de capacitatŭ.

Nu vede, că ei nicĭ cu împlinirea corectă a datoriei față cu legile nu sunt mulțumițĭ și nu sunt nicĭ cu aceea satisfăcuțĭ că Sașii plătescŭ darea punctualŭ, că nu agitéză în contra ordinei legale și că se supunŭ autoritățilorŭ? Nu vede că ei de aceea cerŭ dela Sașĭ nouĕ probe de credință către statŭ, pentru că aceștia încă n'au capitalulŭ dinaintea idiei de statŭ naționalŭ maghiarŭ?

Orĭ cum s'ar tălmăci dér discursulŭ-programŭ alŭ deputatului br. Eugeniu Salmen, alesŭ în loculŭ lui Steinacker; orĭ-cum ar fi înțelesŭ, dênsulŭ viitórea politică a Sașilorŭ, în sensŭ activŭ ca Sașii sĕ dea nouĕ dovedĭ de lealitate Ungurilorŭ, séu numai în sensŭ pasivŭ, ca adecă „Sașii sĕ nu întreprindă nimicŭ ce ar puté da nascere neîncrederii în contra lor, — acéstă neîncredere va esista și va cresce pe ḑi ce merge, pe câtŭ timpŭ Sașii nu vorŭ renunța la apĕrarea individualității lorŭ naționale și nu se vorŭ închina idolului celui de la putere.

Ca sĕ scape din acestŭ cercŭ vițiosŭ, Sașii ardelenĭ arŭ trebui sĕ înceteze de a se mai osteni înzadarŭ spre a face albŭ pe arapŭ și sĕ inaugureze odată o politică mai resolvată și mai acomodată intereselorŭ lorŭ de esistență.

DIN AFARĂ.

Precum spune „Românulŭ“, se semnaléză *concentrărĭ de trupe rusescĭ în Basarabia*. Se ḑice că dislocările vorŭ începe în primăvéra viitóre. De altă parte „Telegrafulŭ“ din Bucurescĭ a primitŭ o corespondență din Chișineu în care se relatéză, că *mare mișcare de trupe se face în Polonia și Basarabia*. La *Reni* a sositŭ unŭ regimentŭ de cazacĭ.

„Grașdanin“ anunță, că în *ministerulŭ rusescŭ de rĕsboiu* se ventiléză cestiunea, d'a se încredința acestei autorităță superióre conducerea tuturorŭ *căilorŭ ferate rusescĭ* în casŭ de mobilisare a armatei și de rĕsboiu. In acelașĭ timpŭ anunță Moskovskija Vjedomosti, că comisiunea de revisuire a dării din ministerul de finanțe a lucratŭ o lege de prestațiune de rĕsboiu. După acéstă lege, poporațiunea va fi obligată ca, afară de sarcinele ce are sĕ le pórte în timpŭ de pace, sĕ dea trupelorŭ în casŭ de rĕsboiu și de mobilisare cai, provisiunĭ și nutrețŭ. In scopulŭ acesta se vorŭ ține în evidență, încă în timpŭ de pace, tóte datele despre provisiunile aflătóre în diferitele localitățĭ.

Camera belgiană s'a amânatŭ până la 15 Ianuarie, după-ce a primitŭ *legea privitóre la limba flamandă*. Prin acéstă lege, la judecătoriile din părțile locuite de Flamandĭ se va folosi față cu aceștia limba flamandă atâtŭ în pertractarea causelorŭ de judecată, câtŭ și în pronunțarea sentințelorŭ.

Raportulŭ asupra *proiectului militarŭ* ce s'a presentatŭ *camerei italiane* se póte privi, precum spune corespondentulŭ din Roma alŭ ḑiarului „N. freie Presse“, ca unŭ actŭ menitŭ a combate pe aceia, carĭ consideră mĕsurile militare propuse ca o vestire a viitorului rĕsboiu contra Franciei. Proiectulŭ, ḑice raportorulŭ Derenzis, nu este decâtŭ o reîntórcere la legea din 1885, care a pusŭ guvernului la disposițiune 215 milióne pentru scopurĭ de înarmare și apĕrare. Din acei banĭ s'au cheltuitŭ numai 80 milióne, dér fiindcă acum *orĭ ce speranță de pace a suferitŭ o lovitură simțitóre*, restulŭ de 135 milióne sĕ se cheltuéscă în anulŭ acesta. Alte 8 milióne sĕ se cheltuéscă pentru fortificarea băncilorŭ stâncóse dimprejurulŭ insulei Maddalena și a întregului ținutŭ strategicŭ ce stă în legătură cu acésta; vr'o 80 milióne sĕ se cheltuéscă pentru neamânata așeḑare a unui alŭ doilea rêndŭ de șinĭ pe cele mai importante distanțe (Romă-Neapole, Roma-Florența ș. a.). Astfelŭ la sfêrșitulŭ anului administrativŭ curentŭ vorŭ fi cheltuite pentru tóte trebuințele extraordinare ale puterei armatei italiene 300 de milióne. Cu acestea însĕ Italia e încă departe de unŭ sistemŭ de apĕrare în adevĕrŭ completŭ și de marile planurĭ ale luĭ Mezzacapo. Cu mĕsurile propuse statulŭ nu e în stare a purta unŭ rĕsboiu ofensivŭ, decĭ numai de apĕrarea țĕrii e vorba.

Foile polone din Lemberg au primitŭ din *Vaticanŭ* scirĭ liniștitóre despre starea *tractărilorŭ cu Rusia*, și anume Curia se ḑice că e hotărîtă sĕ nu cedeze în privința considerării limbei rusescĭ în liturgiă, dér în schimbŭ nu va face greutățĭ în cestiunea persónelorŭ la ocuparea

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(3)

Prelegerĭ unguresci.

Deva, Noemvre 1888.

II.

In óra de *constituțiune* se silesce d-lŭ profesorŭ sĕ arete elevilorŭ sĕi poporulŭ ungurescŭ într'o icónă nu mai puținŭ splendidă, ca în cea de istoriă.

„Constituțiunea liberală, în forma ei de adĭ, — propune dênsulŭ — este o întocmire dintre cele mai vrednice de atențiune, e o probă, că în țéra ce se cârmuesce pe basele unei astfelŭ de constituțiunĭ, radele binefăcĕtóre ale culturei au străbătutŭ și au prinsŭ rădĕcinĭ din destulŭ“.

„Unŭ statŭ, carele și în ḑilele nóstre se mai conduce după formele ruginite ale evului vechiu și de mijlocŭ, prin absolutismŭ, cum bună-óră Rusia se cârmuesce, nu póte purta numirea de civilisatŭ și cultŭ! *La noi, în Ungaria însĕ, au domnesce spiritŭ constituțională rusescŭ și nu a domnitŭ nicĭodată!*“

„Legile nóstre suntŭ cele mai liberale, *putemŭ ḑice, din tótă Europa!* Căcĭ așa este firea Ungurului, *îi place sĕ trăéscă în libertate și sĕ facă și altuia parte din ea!*“ *Dovadă despre acéstă e nobila faptă a nobililorŭ maghiarĭ dela 1848, carĭ nesilițĭ de nimenĭ, din libera lorŭ voiă, după o ințelegere intre ei, au abḑisŭ de drepturile lorŭ, dândŭ libertate poporului de josŭ, robŭ nobilimii*“.

„Firea lorŭ nu-i iertă sĕ mai țină în sclavagiu poporulŭ, deși o puteau face în înțelesulŭ legilorŭ pe atuncĭ în valóre!“

„A ștersŭ nobilimea robota și a ḑisŭ: fiăcare cetățénŭ sĕ fie de o formă îndreptățitŭ înaintea legilorŭ; — pe nobilŭ ca și pe opincarŭ sĕ'lŭ pedepséscă legea cu tótă asprimea ei pentru fapta lui rea, — în țéra nóstră sĕ se bucure fiecare *de cea mai desĕvêrșită egală îndreptățire: sĕ creămŭ dér celŭ mai liberalŭ constituționalismŭ!* Ḑisŭ și făcutŭ. Până în ḑiua de adĭ noi ne conducemŭ pe basa legilorŭ puse la cale de înțelepții nostri frațĭ dela 1848“

„Dér sĕ nu aibă cineva ideea, că dóră constituționalismulŭ ar fi datândŭ la noi numai dela acestŭ anŭ! *Constituționalĭ și liberalĭ au fostŭ Ungurii totdéuna!*“

„Urme despre acésta aflămŭ până și la cei dintêi strămoșĭ ai nostri, carĭ au locuitŭ aceste țĕrĭ. Aduceți-vĕ numai aminte din istoriă, că Maghiarii au ajunsŭ pe acestŭ locŭ sub conducerea a șépte capĭ. Au statŭ ei multă vreme astfelŭ despărțițĭ prin persónele conducĕtóre? Nu! Incă în viéță fiindŭ șefii celorŭ șépte despărțĕminte, ei au venitŭ la, fără îndoială, înalta idee, că ar fi bine sĕ se unéscă toțĭ, supunêndu-se unui singurŭ Domnŭ. Propusŭ și făptuitŭ! Neprimindŭ Almos, Arpadŭ a fostŭ alesŭ de capulŭ tuturorŭ, ér poporulŭ i-a juratŭ supunere, dându-i drepturĭ și datorințe față de națiune, și reciprocŭ națiunii drepturĭ și datorințe față de Domnŭ“.

„Apoi au aflatŭ aicĭ Maghiarii mai multe popóre locuitóre, cu carĭ s'au luptatŭ și le-au învinsŭ; supunêndu-se însĕ acestea, ei li-au lăsatŭ limba și credința proprià, unŭ lucru acesta pe atuncĭ neobicĭnuitŭ *și pe care adĭ ilŭ condamnămŭ și regretămŭ. Era multŭ mai înțelepțesce sĕ le fi impusŭ limba și credința lorŭ, urmarea ar fi, că adĭ nu amŭ avé atâta de lucru cu naționalitățile!*

„Au nu este óre faptulŭ unirii tuturorŭ Maghiarilorŭ sub unŭ capŭ dovadă destulŭ de pipăită despre spiritulŭ de *constituționalismŭ* alŭ poporului nostru, descrisŭ de cronicarii germanĭ dreptŭ unŭ poporŭ sĕlbaticŭ, prostŭ și rĕutăciosŭ? Ér faptulŭ lăsării limbei și credinței fiecăruĭ poporŭ supusŭ, nu este óre o dovadă despre spiritulŭ de *liberalismŭ* alŭ acelorașĭ Maghiarĭ?“

„Și tóte acestea în nișce vremurĭ, când alte neamurĭ nicĭ idee nu aveau de astfelŭ de lucrurĭ! De atuncĭ și până adĭ totŭ așa au mersŭ trebile: legile liberale constituționale au fostŭ prin vécurĭ călĕuza poporului ungurescŭ! Urmărițĭ numai istoria și ea vĕ va încredința despre tóte acestea!“

„Spre fala neamului nostru fie ḑisŭ, Austria de adĭ dela noi a luatŭ esemplu, noi i-amŭ datŭ constituțiune!“

Era anulŭ 1867. In Austria încă, precum până'n acea vreme, așa și atuncĭ, Monar-

episcopateloră vacante. Rusia pretinde adecă, ca locurile de episcopĭ sĕ fiă ocupate cu persóne care'i convină ei; pretenţiunea însĕ d'a se servi liturgia în bisericile catolice din Rusia în limba ruséscă, Papa nu e nicĭdecum dispusă a o 'mplini.

Despre *Emin* şi *Stanley* au sosită scirĭ îmbucurătóre din Africa. Göschen a cetită în camera comunelor o depeşe din Zanzibară transmisă de „Oficiulŭ Reuter“, precum şi o depeşe transmisă de „Eastern Telegraph Company“, care vestescă, că Emin şi Stanley au ajunsă la Aruvimi. Scirea au adus'o în Zanzibară curierĭ de ai marelui comerciantă de sclavĭ Tibbo-Tib tocmai dela cataractele lui Stanley. Se aştéptă sĕ soséscă amĕrunte. Aceste scirĭ facă sĕ se créḑă şi mai multă, că scrisórea lui Osman Degma, prin care făcea cunoscută Englesilor din Suakim, că Emin-paşa şi Stanley se află în mânile lui, e o ţĕsĕtură de minciunĭ, la care şĭ-a luată refugiulă capulă trupelorŭ Madhiste în credinţa, că-i voră preda Englesii Suakimulă, ca sĕ nu omóre pe Emin şi pe Stanley. Aruvimi, cum se scie, e ună rîu secundară ală fluviului Congo, în care se varsă cam la 150 chilometri spre nord-vestă de cataractele lui Stanley.

Salisbury a declarată în camera lorḑilorŭ, că atuncĭ, când a ḑisŭ, că nu e probabilă sĕ întreprindă Germania în *Africa ostică* operaţiunĭ pe uscată, a înţelesă espediţiunĭ în *interiorulă* Africei. Acésta nu s'a putută referi la bombardarea localităţii Bagamoyo. Ceea ce a făcută Germania, ar fi făcut'o şi décă Anglia n'ar fi fostă înţelésă cu ea. Germania s'a dusă într'ună ţinută, asupra căruia îşĭ esercită influinţa sa. Procederea ei sĕ mişcă în cadrulă dreptului ginţilorŭ. Anglia e înţelésă cu Germania într'o afacere specială şi a primită ajutorulă Germaniei pentru suprimarea comerciului de sclavĭ. Acţiunea comună se mărginesce la blocare. Décă Germania va întreprinde espediţiunĭ în interiorulŭ Africei, acésta nu va atinge pe Anglia.

In privinţa *Suakimului*, ministru-preşedinte englesă Salisbury s'a esprimată în camera lorḑilorŭ, că n'are sĕ se întreprindă nicĭ o espediţiune în Sudană, dér că nicĭ *Suakimulă nu se póte preda Sudanezilorŭ*. Anglia n'are sĕ ofere nimică triburilorŭ duşmane, dér nicĭ nu le ameninţă. De altă parte a întra în relaţiunĭ mai deaprópe cu triburile amicale, nu e avantagiosă, căcĭ atuncĭ s'ar lărgi cerculă de apĕrare împrejurulă Suakimului şi e întrebare, décă în schimbulă acestoră jertfe s'ar câştiga ceva. Politica, care se baséză pe idea, că triburile ară preferi administraţiunea englesă celei egiptene, e slabă şi fără putere. Salisbury îndruméză pe Dunraven, care a recomandată sĕ se ridice în Suakim steagulă englesă, sĕ studieze mai ântéiu tratatulă din Parisă.

După o scire a „Oficiului Reuter“, în Newyork a sosită din *San Domingo* vestea, că flota generalului Legitime, noulă preşedinte ală republicei Haiti, *a bombardată Cap Haitien*, după-ce consulilorŭ streinĭ li s'a dată timpă de 36 óre pentru plecare. Locuitorii au fugită în munţĭ. Cu tóte astea în decursulă bombardării au fostă ucişĭ, ḑice-se vr'o 15—20 de ómenĭ.

SCIRILE ḐILEI.

In ḑilele trecute s'a înmormântată în *Bucurescĭ* soţia decedatului Ioană *Oteteleşanu* şi conformă testamentului, ce l'a fostă făcută binefăcĕtorulă boeră, averea sa, precum sună punctulă patru, a lăsat'o spre următorulă scopă: „După încetarea din viéţă a soţiei mele, întrégа mea avere va servi pentru înfiinţarea unui *institută de fete română*, cărora li se va da o *crescere şi educaţiune de bune mume, fără pretensiunĭ şi lucsă;* prisosulă ce va rĕmâné după bugetulă anului se va capitalisa spre a se da *ḑestre fetelorŭ*, eşite din acestă institută, ce nu va mai fi nicĭ mai multă nicĭ mai puţină decât două sute galbinĭ (vr'o 2400 lei).“ Averea e de vre-o 4 milióne lei. — Paraschivă *Vasiliu*, mare proprietară şi agricultoră în Galaţĭ (România), a dăruită 60,000 lei pentru spitalulă rurală din Pechea. — Br. Alexandru de *Vasilco*, din Bucovina, depunêndă jurămêntulă de consilieră intimă ală M. Sale monarchului, a dăruită 400 fl. pentru copii, sĕrmanĭ dela şcólele poporale.

***

Telegrafulă română din *Bucurescĭ* spune, că consiliulă de miniştri a hotărîtă reluarea negocierilorŭ pentru încheierea *unei convenţii cu Austro-Ungaria*. Acéstă hotărîre s'a luată din iniţiativa regală. D-lă P. P. Carp se ocupă aḑĭ cu alcătuirea unei nouĕ comisii de delegaţĭ.

***

Reuniunea femeilorŭ române din Sibiu învită prin comitetulă sĕu la *balulă* ce-lă va da în 19 Ianuarie 1889 st. n. în sala hotelului la „Împĕratulă română“. Inceputulă la 8 óre séra. Venitulă curat este destinată în favorulă reuniunei. Preţulă de intrare: a) de persónă 1 fl. 50 cr. b) membrii de familiă câte 1 fl. 50 cr. de persónă, ér dela 3 persóne în susă de fiecare persónă câte 1 fl. Logea mare 8 fl.; logea mică 5 fl. Bilete de intrare se vêndă în ḑiua balului înainte de améḑă dela 10—12 şi după améḑă dela 3—5 la hotelulă „Împĕratulă română“, camera Nr. 1 şi séra la cassă.

***

Au mai fostă înaintaţĭ la gradulă de *sublocotenenţĭ în rezervă*: Ioană *Fodoră*, Demetriu *Bardoşĭ*, Alexandru *Coloşă*, Desideriu *Curti*, Stefană *Ignaţă*, Vasiliu *Haidu*, C. *Verzară*, Ionă *Matuşca*, Petru *Lucaciu*, G. *Deşană*, Stefană *Fechete*.

***

Cetimă în „România Liberă“ din Bucurescĭ: In decursulă acestei lunĭ va apărĕ în capitală o fóe literară în limba germană întitulată „*Das literarische Dacien*“, care are de scopă a face cunoscută şi publicului din străinătate literatura nóstră populară şi unele din lucrările mai principale ale autorilorŭ românĭ. Redactorulă acestei reviste, cunoscutulă autoră ală „Silhuetelorŭ ţigănescĭ“ ce au apărută acum doi anĭ la Cernăuţĭ, d. O. Neutschotz, membru din familia cunoscutului bancher din Iaşĭ, Jaques Neutschotz. Numerii proximĭ voră conţiné: biografia cu portretulă şi câte-va poesii de ale poetului Eminescu şi de d-na M. Poni, nuvele de d-na M. Kremnitz şi de d. dela Vrancea, poveştĭ de d-lă Ar. Densuşană, poesiile cu legendele lorŭ de d. Fl. Mărianŭ, fanarioţii de d. A. D. Xenopolŭ, etc.

***

Tribunalulă din *Agramă* a condamnată la 15 anĭ închisóre, perderea prebendei şi plata cheltuelilorŭ de judecată pe preotulă din Topusko, *Mile Popovicĭ*, pentru că, fiindă în relaţiunĭ cu soţia unui funcţionară, i-a dată acesteia otravă ca sĕ-şĭ omóre bărbatulă.

***

Tribunalulă din *Bucurescĭ* a condamnată la muncă silnică pe viéţă pe Ioniţă Machedonă şi pe Simionă Timaliu, doi dintre ucigaşii familiei Lespezeanu din Strada Dionisie.

***

Bilete de abonamentă pe ună ană d'a călĕtori ca şi până acum pe linii combinate ale *căilorŭ ferate* r. ung. ale statului se dau şi pe anulă 1889. Tariful respectivă se póte căpĕta gratuită în biuroulă de bilete de drumă de ferŭ din locă (Strada Vămii 10) şi totă acolo se potă comanda şi bilete de abonamentă.

Vederile deputaţilorŭ Grünwald Béla şi Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naţionalităţilor.

(Estrasă din capitolulă XI ală opului „A régi magyar nemes“, scrisă de d-lă Ludovică Mocsáry)

(Urmare.)

Maghiarisarea are destulă tĕrĕmă, fără a se mai face nicĭ o pressiune şi nicĭ o politică de maghiarisare, netrecêndă întru nimică peste limitele lealităţii şi ale cruţării. In mâna Maghiarimei se află limba statului, acésta este prin propria ei putere ună mijlocă eficace, şi este ună avantagiu atâtă de mare, încâtă décă nicĭ prin acésta nu se va puté rĕslăţi, atuncĭ şi aşa ar fi zadarnică orĭ-ce presiune, ar trebui sĕ vedemă, că rassa maghiară este lipsită nu numai de puterea expansivă, ci chiar şi de puterea de viéţă.

Acestă mijlocă îşĭ şi are efectulă sĕu; sporirea ce se observă în diferite direcţiunĭ, care sporire fără îndoélă e fórte considerabilă, acestei împrejurărĭ este a se datori, precum şi încătva împrejurărei că totuşĭ se află în acéstă rassă maghiară ceva, ce deşteptă simpatiă în ómenĭ. Din astă causă anumite elemente clătinătóre, carĭ şĭ-au perdută echilibrulă de gravitaţiune, se alipescă la noi şi nu la naţionalităţile de altă rassă.

Tĕrĕmă vastă îşĭ are lăţirea maghiarismului, precum am ḑisă mai susă, între locuitorii germanĭ, şi mai vêrtosă între locuitorii germanĭ dela oraşe, la carĭ nu străbatĕ nicĭ ună feliu de agitaţiunĭ de ale Schulverein-ului. Mai are însĕ ună tĕrĕmă, şi acesta nu este altulă decâtă însăşĭ maghiarimea. Vremă sĕ cucerimă, şi fiind-că acésta ni s'a prefăcută în obiceiu, nicĭ nu băgămă în sémă ce stare abnormală este germanisarea unei marĭ părţĭ din cele mai distinse cercurĭ. Nicĭ nu se crede nimenea datoră a'şĭ întórce activitatea şi atenţiunea sa corĕspunḑĕtóre asupra schimbărei acestei situaţiunĭ, ca şi cum numai massele ară fi datóre a se da ca Maghiarĭ. N'ar strica însĕ, ca kulturegylet-urile din părţile de susă sĕ-şĭ întórcă atenţiunea şi asupra acestei împrejurărĭ, sĕ facă ca omulă sĕ audă cevaşĭ cu mai multă claritate acele cuvinte însufleţitóre, cu carĭ se vestesce cuvêntulă maghiarisărei. Grünwald Bela ḑice într'ună locă, că marea desvoltare a sentimentului naţională o caracteriséză acea nervositate, ce se dovedesce în afacerile privitóre la naţionalităţĭ. Mărturisescă, şi eu însumĭ mĕ mirŭ, când vĕdă atâta pacienţă manifestată din partea publicului faţă cu înfricoşata scărmănare a limbei ungurescĭ, făcută adeseorĭ şi tocmai în castrele ei proprii. Se pare ca şi cum ar fi o umilire înăscută din partea Maghiarilorŭ, ceea ce din partea Nemaghiarilorŭ este o datorinţă. Ună lucru ne mai pomenită este acesta la orĭ care altă naţiune.

Ce speranţe putemă noi avé ḑela realisarea celorŭ mai însemnate probleme ale statului după cele două principii deosebite? — Trebue sĕ citeză érăşĭ din cartea lui Grünwald Bela ună locă, din care cu o parte m'am ocupată deja, dér şi cealaltă parte este peste mĕsură interesantă. Sună aşa: „Statulă nu este numai ună factoră autoritară, nu cuprinde în sine numai organisarea legislaţiunei şi a justiţiei, nu e numai realisatorulă *órecărei libertăţĭ abstracte*, ci elă este şi forma, în care o naţiune trăesce şi se desvóltă după propria ei individualitate“. Nu este bătĕtóre la ochĭ ironia, cu care Grünwald Bela vorbesce despre libertate? Libertate abstractă, óre-care libertate abstractă, numai câtă nu ḑice ună „pică“ de libertate. A vorbi astfeliu despre idea de libertate e ună lucru fórte ciudată din partea unui omă, care a trecută şi prin astfeliu de timpurĭ, când nu auḑiai amintindu-se de libertate, fără a se ḑice „sfânta“ libertate. Acea „órecare libertate abstractă“ ne aduce fórte bine aminte de „fanatismulă şi sentimentulă patriotică“, pentru aflarea căroră espresiunĭ d-lă Grünwald Bela ar puté sĕ 'şĭ céră permisiune.

După elă aşadéră siguranţa libertăţii nu aparţine problemelorŭ statului. Noi însĕ în timpurile mai vechĭ altmintrelea amă învĕţată; libertatea amă considerat'o ca cea mai scumpă între bunurile pămêntescĭ. Clubulă de odinióră, ómenii „reuniunei Pecsovics“ din Pesta n'au fostă nisce amicĭ marĭ ai libertăţii, cu tóte acestea însĕ nicĭ ei n'ar fi cutezată sĕ vorbéscă despre libertate cu atâta cinismă. N'am avută dreptate când am ḑisă, că *statulă modernă, după modulă de închipuire ală lui Grünwald Bela, este frate gemenă cu acelă regată absolutistică*, care a strivită „staturile şi ordinile“ şi creândă administraţia de stată pentru realisarea interesului publică, s'a umplută cu idealismă? Despre ideale vorbesce fórte adese-orĭ Grünwald Bela, la culmea idealismului voesce elă sĕ ridice doctrinele politicei naţionale şi ale centralisaţiunei. Fără cultulă libertăţii nu esistă idealismă în politică. *O politică ca aceea, care îşĭ bate jocă de sentimentulă patriotică şi de libertatea abstractă, care se provócă la Bismarck, germanisatorulă Alsaţiei şi ală Posenei, şi tocmai aşa se provócă şi la Ţarulă rusescă, rusificatorulă Poloniei, — nu sciu de unde îşĭ ia pretenţiile sale la idealismă.*

Dér o politică de naţionalitate ca a lui Grünwald Bela, décă a lăsată la o parte libertatea abstractă, e deplină logică şi consecuentă. Décă statulă trebue sĕ stea în sensulă strînsă ală cuvêntului pe basa politicei de naţionalitate, şi pentru acésta nu este de ajunsă supremaţia maghiarimei, ci e de lipsă maghiarisarea în masse, atuncĭ n'avemă sĕ privimă nicĭ la drépta, nicĭ la stânga, nu se póte face alegere în mijlóce, se preface în afectaţiune respectarea dreptului, susţinerea egalităţii de dreptă, li

---

chulă, actualulă gloriosă Împĕrată şi Rege, domnea după cum Măestăţii Sale şi sfetnicilorŭ sĕi le venea la socotéală.“

„Trebile nu mergeau însĕ bine aşa. Armata imperială perdea luptă după luptă, a perdută, precum scimă, posesiunea din Italia, a perdută renumita luptă dela *Königretz*. Maiestatea Sa a căḑută pe gândurĭ; pentru-ce óre gloriósa armată de odinióră aḑĭ e peste totă loculă înfrântă? Nu trebue sĕ uitaţĭ însĕ, că pe noi, pe Ungurĭ, ne stăpânea absolutismulă austriacă! — Maestatea Sa a chemată atuncĭ la sine pe „marele politică“ ală poporului ungurescă, pe *Deak*, şi întrebată ce póte fi causa înfrângerei armatei, acesta a rĕspunsă: „*Pentru-că Ungaria nu are libertate!*“

„Înaltulă Domnă a ḑisă: „*Bine, voiu da dér şi Ungariei libertate, — voiu sĕ fiţĭ întru tóte liberĭ, sĕ aveţĭ parlamentulă şi legile vóstre, numai armata şi persóna Domnitorului sĕ fie una, — haide, încheiemă pactă dualistică!*“

„Ce au rĕspunsă la acésta Ungurii? *Ba! Noi, naţiunea constituţională liberală, nu putemă lega alianţă cu ună stată, unde şi aḑĭ se mai domnesce în modă absolută!*“

„A ḑisă atuncĭ Împĕratulă: „*Bine, ca bine sĕ fie, étă dau şi Austriei constituţiune liberală!*“ Ḑisă şi făptuită. De atuncĭ Austria îşĭ are libertatea şi constituţiunea sa!“ ....

Dér fie-ne destulă, sĕ nu'lă mai urmărimă pe d-lă profesoră în propunere. Cine este miopulă sĕ nu vaḑă din espunerile lui „superioritatea vecĭnică“ a — şoviniştilorŭ ungurĭ? Ceeace Austria e aḑĭ, la finea vécului ală 19-lea, Ungaria era nainte cu ḑece vécurĭ!

Sĕ ne dămă numai bine séma, şi vomă admite cu toţii, că Austriacii de nu ar fi atâtă de „nerecunoscĕtorĭ“ pe câtă suntă, portretulă „marelui“ *Deak* nu ar lipsi nicĭ din casa celui dintâiu ministru, nicĭ din cea a ultimului ţĕrană! Dér ce sĕ'i facĭ? Lumea e rea şi îndĕrĕtnică, şi mai bună nu o potă face, precumă se vede, nicĭ chiară straşnicii şoviniştĭ ungurĭ!

(Va urma.)

beralismul, ca sĕ nu mai dic şi de umanism; atuncĭ consolidarea 'basei statului este unica problemă, şi realisarea acestei probleme nu se póte sĕvîrşi cu apă de rose şi cu mânĭ mănuşate. Şi în adevĕrŭ, cu uimire audimŭ făcêndu-se curióse declaraţiunĭ, în sensulŭ cărora scopulŭ sancţionéză orĭ ce mijlocŭ, décă se póte spĕra dela elŭ propăşirea maghiarisărei; audimŭ vestindu-se nisce vederĭ 'şi pretindêndu-se nisce regulamente ca acelea, după carĭ egalitatea de dreptŭ *aliquando valet, aliquando non valet*; *unii patrioţĭ ultraişti suntŭ gata sĕ mérgă în interesulŭ maghiarisărei chiar până la suspendare legalităţii, pe terenulŭ guvernărei, şi până la aducerea de legĭ escepţionale, pe terenulŭ legislaţiunei.*

(Va urma.)

Literatură.

Anecdote populare, de *Th. D. Speranţă*; Bucurescĭ, Editura Librăriei şi tipografiei „Scólelorŭ" (96, Strada Lipscanĭ 96). — Sub titlulŭ acesta a eşitŭ de sub tiparŭ o preţiósă colecţiune de anecdote, balade şi cântece poporale, în sumă ca la 80 bucăţĭ, cuprindêndŭ o broşură de 300 pag. formatŭ 8⁰. Reputaţiunea literară a d-lui Th. D. Speranţă credemŭ a fi de ajunsŭ pentru o orientare în ceea ce privesce valórea acestei scrierĭ. Noi ne mărginimŭ a spune, că în acéstă broşură se găsescŭ balade şi cântece poporale întregĭ, şi în versurĭ, ér anecdotele cuprinse aci nu suntŭ culese întregĭ şi gata din gura poporului, ci numai fondulŭ lorŭ este poporalŭ, ér amĕnuntele, în cea mai mare parte, suntŭ puse de autorŭ, care a sciutŭ sĕ imiteze poporulŭ cu bunŭ succesŭ. — Preţulŭ unui esemplarŭ 4 lei.

Celŭ mai preţiosŭ darŭ făcutŭ cu ocasiunea sĕrbătorilorŭ nu este totdéuna acela, care procură cea mai mare bucuriă primitorului, căcĭ de multe orĭ acesta, după o privire fugitivă. se înlătură, şi alte obiecte cu mai puţinŭ efectŭ reiau loculŭ celui dintêiu. Intre darurile carĭ potŭ fi sigure de o primire din cele mai îmbucurătóre şi carĭ în totdéuna reamintescŭ celui căruia i se dăruescŭ pe amicabilulŭ dăruitorŭ, se numĕră şi abonamentulŭ unui diarŭ ilustratŭ. De este vorba sĕ se facă unei dame unŭ darŭ, atuncĭ, împreunândŭ plăcutulŭ cu folositorulŭ, se alege unŭ diarŭ de modă. De aceea putemŭ dice, că e o ideă fórte fericită întreprinderea diarului **„Wiener-Mode"** de a întocmi pentru sĕrbătorile Crăciunului o pré drăgălaşe cartă de abonamentŭ, care este unŭ opŭ de artă a tipografiei, o podóbă pentru fiăcare masă de darurĭ şi asigură totdeodată şi primirea plăcutei foĭ pe anulŭ 1889. Acéstă cartă de abonamentŭ, care sigurŭ nu va puté lipsi dela nicĭ unŭ pomŭ alŭ Crăciunului, şi va fi primită în totŭ loculŭ cu bucuriă, se află în fiăcare librăriă cu preţulŭ de 6 fl. (10 Mărcĭ.)

Din camerile române.

D-lŭ deputatŭ *D. Alexandrescŭ* interpeléză guvernulŭ, décă are de gândŭ sĕ înscrie în bugetulŭ anului viitorŭ o sumă órecare pentru clădirea unui teatru-naţionalŭ din Iaşĭ. Totŭ d-sa face o propunere la biuroulŭ camerei, pentru reorganisarea tribunalelorŭ de comerciu. — Se trimite la secţiunĭ.

D-lŭ deputatŭ *V. Gh. Morţunŭ* ia cuvêntulŭ spre a continua discuţiunea urmată în privinţa interpelărei d-lui Ionŭ Nădejde. D-sa arată, că d-lŭ primŭ-ministru a disŭ, că legea dela 1864 are multe lacune, anume că s'a lăsatŭ deschisă o portiţă pentru ca ţĕranii sĕ céră pămênturĭ. Şi la 1864 totŭ conservatorii erau în contra împărţirei de pămêntŭ la ţĕranĭ şi adĭ d-lorŭ se opunŭ totŭ la darea de pămêntŭ. Arată că la Urzicenĭ, unde s'au întêmplatŭ rĕscólele, ţĕranii n'au de locŭ pămêntŭ. Şi de sigurŭ că, fiindŭ în miseriă, dênşii s'au resculatŭ. Oposiţia-unită este şi ea fórte multŭ vinovată în rĕscólele ţĕranilorŭ. Agitaţiunile din întréga ţéră ale membrilorŭ oposiţiei au contribuitŭ fórte multŭ la rĕscólele sĕtenilorŭ. Amŭ cerutŭ o anchetă parlamentară, d-v. nĭ-aţĭ respinsŭ atuncĭ cererea, nu scimŭ pentru ce motivŭ ridicolŭ. După cum d-v. d-lorŭ, aveţĭ dreptulŭ după constituţiă sĕ vĕ adunaţĭ unde voiţĭ, aşa şi ţĕranii au totŭ dreptulŭ. Palaturile d-v. suntŭ în faţa legei egale cu bordeile ţĕranilorŭ. D-v. din oposiţia-unită v'aţĭ purtatŭ faţă cu toţĭ rĕu, chiar şi cu bĕtrânulŭ Dumitru Brătianu. D-v. v'aţĭ vîrîtŭ la ministerŭ şi pe bĕtrânulŭ liberalŭ l'aţĭ lăsatŭ la o parte. Şi acuma d-v. diceţĭ, că liberalii suntŭ obraznicĭ; dér mie mi se pare că neruşinarea boerilorŭ este mai mare decâtŭ obrăsnicia liberalilorŭ. (Aplause). Suntemŭ învinovăţiţĭ că amŭ făcutŭ propagandă printre ţĕranĭ; dér óre n'avemŭ voiă s'o facemŭ?

D-lŭ deputatŭ *Tache Ionescu* dice că legea dela 1864 e bună, ea e unŭ monument neperitor pentru partidulŭ liberalŭ. In istoria ţĕrei nóstre se va consacra o pagină de aurŭ pentru cei ce au datŭ pămêntulŭ şi libertatea sĕtenilorŭ, scoţêndu-i din iobăgiă. Dice că trebue sĕ se scie cine a aţîţatŭ foculŭ, nu trebue sĕ se pérdă ca isvórele Nilului în deşertulŭ Africei. O anchetă largă, o anchetă mare trebue sĕ se numéscă ca sĕ constate causele rĕscólei. In casŭ contrarŭ istoria vĕ va judeca. Nu trebue sĕ se adaugă misteriurĭ la istoria nóstră naţională, ne trebue lumină şi ér lumină. (Aplause).

D-lŭ ministru *Marghilomanŭ* rĕspunde d-lui Tache Ionescu, că şi miseria a contribuitŭ la rĕscólele ţĕranilorŭ.

D-lŭ ministru *G. Vernescu* dice, că causele suntŭ cunoscute ale rescólei, decĭ ancheta n'are nicĭ unŭ scopŭ şi ea nu va descoperi altceva decâtŭ ceea-ce se cunósce deja. Şi miseria şi destrăbălarea administraţiunei trecute, şi purtarea cea rea a administraţiei, tóte în adevĕrŭ au contribuitŭ; la ce dér ne mai folosesce vr'o anchetă?

D-lŭ deputatŭ *Gr. Pĕucescu* dice, că starea sĕtenilorŭ lasă multŭ de doritŭ, posiţia lorŭ economică este câtŭ se póte de próstă. Mai toţĭ esploatéză pe sĕtenulŭ românŭ: şi proprietarii, şi administraţia, chiar şi sĕtenii mai deşteptĭ esploatéză pe ceilalţĭ mai proştĭ şi în Moldova e şi esploatarea Evreilorŭ. Dice că ţĕranii nu suntŭ în stare ca sĕ-şĭ apere drepturile lorŭ, nu suntŭ în posiţiă ca sĕ lupte bine pentru traiu, fiindŭ că sunt mai inferiorĭ în instrucţiă şi în avere de câtŭ esploatatorii lorŭ. Li s'au datŭ sĕtenilorŭ libertăţĭ, pentru carĭ n'au fostŭ pregătiţĭ. Li se face unŭ rĕu fórte mare în acestŭ modŭ. Nu ceea ce visămŭ nóptea trebue sĕ punemŭ diua în practică. Nu de tóte ideile bolnave trebue sĕ ţinemŭ sémă; suntŭ felŭ de felŭ de ómenĭ şi mai tarĭ şi mai slabĭ. Nu aşa cum cereţĭ d-vóstră se îndréptă societatea. Cerŭ legĭ protectóre şi tutelare pentru populaţiunea miserabilă a oraşelorŭ şi a satelorŭ. Étă în cе se resumă doctrinele conservatóre. Intre ideia liberală, care cere libertatea absolută, şi ideile socialiste, carĭ vorŭ fi robia viitóre, vine idea conservatóre, care póte sĕ protégă pe cei slabĭ. Singurulŭ care póte sĕ protégă pe ţĕranŭ este proprietarulŭ mare.

D-lŭ *G. Panu*: Nu înţelege ca lupulŭ sĕ apere óia.

D-lŭ *Gr. Pĕucescu* dice, că primulŭ lucru ce trebue făcutŭ în satele nóstre este moralisarea şi instruirea individilorŭ. Celŭ care póte sĕ îngrijéscă de şcólă şi biserică este proprietarulŭ. Mai înainte vreme erau bisericĭ, ómenii erau mai credincioşĭ, astădĭ nu mai suntŭ, pentru că nu mai suntŭ proprietarĭ, care sĕ le îngrijéscă. Fiţĭ sigurĭ, că şi de higiena ţĕranului românŭ totŭ proprietarulŭ se va îngriji. Ţĕranilorŭ décă li-s'au datŭ pamêntŭ, li-s'a făcutŭ mai rĕu, căcĭ i-au deţaşatŭ de proprietarii cei marĭ, carĭ se îngrijeau de ei şi carĭ suntŭ şi protectorii lorŭ naturalĭ. Conchide dicêndŭ, că unica scăpare a ţĕranilorŭ este proprietatea mare.

D-lŭ deputatŭ *Nicolae Ionescu*: Predecesorulŭ meu a disŭ, că conservatorii vorŭ sĕ tuteleze pe cei slabĭ. Dér cine ĭi va tutela pe d-lorŭ, pe conservatorĭ, carĭ suntŭ cei mai căduţĭ? S'a judecatŭ deja procesulŭ dintre liberalismŭ şi conservatorismŭ. Conservatorii vorŭ sĕ pue pe ţĕranŭ sub tutelă, ér noi liberalii voimŭ sĕ'i punemŭ în stare sĕ se conducă singurĭ. In timpulŭ luptelorŭ electorale d-v. lĭ-aţĭ promisŭ pămêntŭ sĕtenilorŭ şi ei vi-l'au cerutŭ. Ţĕranii nu suntŭ unŭ cadavru, pe care arŭ trebuĭ sĕ'lŭ însufleţiţĭ. Elŭ trăiesce, elŭ e viu. Dovadă v'a datŭ la Iaşĭ şi Romanŭ, alegêndŭ pe d-nii Nădejde şi Morţunŭ (socialiştĭ) şi rupêndŭ în acelaşĭ timpŭ cu candidaturele oficiale. Da, elŭ trăiesce şi va trăi fără tutela d-v., a conservatorilorŭ. Când au fostŭ rescólele, d-v. aţĭ trămisŭ armata ca sĕ astîmpere pe ţĕranii resculaţĭ, dér mĕ rogŭ, d-v. d-lorŭ ce eraţĭ când aţĭ fostŭ în oposiţiune, da nu rĕsculătorii, n'aţĭ voitŭ óre sĕ rĕsturnaţĭ pe marele păstorŭ, pe Regele? Dér se vede că d-vóstrĕ eraţĭ rĕsculătorĭ constituţionalĭ.

Ţĕranulŭ s'a deşteptatŭ, nu'i mai trebuie tutele, d-lorŭ!

D-lŭ P. P. Carpŭ în cartea d-sale dice, că actulŭ celŭ mai mai mare ce l'au făcutŭ liberalii este democratisarea partidelorŭ?

Fruntaşii *elitei sociale* vinŭ astădĭ şi ne vorbescŭ de tutelă conservatóre, dênşii, carĭ suntŭ strigoi, eşiţĭ de curêndŭ din pămêntŭ.

Conchide curêndŭ ca sĕ se întemeieze proprietatea mică, avemŭ destule domenii în ţéra românéscă. Dér în acelaşĭ timpŭ sĕ se garanteze şi proprietatea cea mare.

Intr'unŭ cuvêntŭ ceremŭ binele ţĕranului românŭ şi interesulŭ lui, ceremŭ o anchetă parlamentară, căcĭ ea ne va lumina, pentru a afla diagnosa în acelaşĭ timpŭ şi lécurile ce trebue sĕ dămŭ cestiunei ţĕrănescĭ.

D-lŭ *George Vernescu* vorbesce în cestiă personală cu d-lŭ Nicolae Ionescu. Arată că M. S. Regele a chematŭ la putere pe cine a vrutŭ, după prerogativele sale ce i-le acordă constituţia. Décă vomŭ apuca pe o cale greşită, d-vóstrĕ aveţĭ dreptulŭ sĕ ne alungaţĭ de pe aceste băncĭ.

(Va urma.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Viena, 27 Decemvre. Archiducésa Maria Valeria s'a logoditŭ cu Archiducele Franciscŭ Salvator, alŭ doilea fiu alŭ lui Carolŭ Salvatorŭ.

Belgradŭ, 27 Decemvre. Regele a primitŭ o deputaţiune constătătóre din 120 de radicalĭ distinşĭ, alŭ cărei conducĕtorŭ esprimă cea mai ferbinte mulţămită, fiindcă Maiest. Sa din propria'i iniţiativă dăruesce pe poporulŭ sêrbescŭ cu o constituţiune, şi a datŭ asigurarea, că partidulŭ radicalŭ stă firmŭ pe lângă tronŭ şi patriă. Regele arătă motivele, pentru care n'ar mai puté permite nicĭ o modificare în proiectulŭ de constituţiune; elŭ aştéptă ca acesta sĕ fiă primitŭ neschimbatŭ. Vorbirea Regelui a fostŭ salutată cu furtunóse „zsivio".

DIVERSE.

Nu ucideţĭ pasĕrile. D-lŭ Sapin din Limoges (Francia) publică următórea notă, pentru susţinerea părerilorŭ emise de consiliile generale: „Pagubele causate culturelorŭ nóstre nu se ridică în terminŭ de mijlocŭ la mai puţinŭ de 300 milióne francĭ pe anŭ; ele se mărescŭ într'unŭ ţinutŭ unde pasĕrile se împuţinéză. Pentru ce dér atuncĭ s'ar prăpădi cuiburile, s'ar chinui, s'ar lua séu s'ar omorî aceştĭ preţioşĭ servitorĭ? Pentru ce li s'ar face rĕu în schimbulŭ binelui ce ne aducŭ? Unele paserĭ suntŭ îndemânatice la prinderea insectelorŭ pe frunde şi florĭ; altele le scotŭ de sub scórţă séu găurescŭ lemnulŭ spre a le scóte. Ele prăpădescŭ astfelŭ mii de ómide şi ouĕ de omide, de larve, de fluturĭ, de muşte, de ţînţarĭ, de purecĭ, de lăcuste. de cărăbuşĭ, de vermĭ etc. Digestiunea acestorŭ pasĕrĭ este atâtŭ de uşóră, încâtŭ ele potŭ divora dilnicŭ o cantitate de insecte egală cu greutatea corpului lorŭ. Unŭ singurŭ piţigoiu consumă mai multŭ de 300 mii ouĕ de fluturĭ în cursulŭ unui anŭ; ĭi trebue 45 mii insecte pentru a cresce puii sĕi şi scóte pui de douĕ séu trei orĭ pe anŭ. Alte pasĕrĭ facŭ rĕsboiu şórecilorŭ, şerpilorŭ; altele facŭ a dispărea corpurile mórte, a cărorŭ putredire ar fi funestă. Tóte aceste pasĕrĭ suntŭ pentru omŭ, sub diferite titlurĭ, preţioşĭ ajutorĭ, aliaţĭ credincioşĭ.

Locurĭ în raiu. In Rusia există încă o sectă religiósă, despre care nu s'a vorbitŭ, aceea a „Nepomiţilorŭ". Toţĭ membrii credŭ, că sufletele mergŭ d'a dreptulŭ în raiu, décă au plătitŭ de pe pămêntŭ taxa întrărei. De curêndŭ preşedintele acestei secte, care îşĭ are reşedinţa într'unŭ satŭ de lângă Obrdjinsk, avêndŭ, se vede, nevoiă de banĭ, chemă pe toţĭ credincioşii mai bĕtrânĭ şi le dise: „Trebue sĕ sciţĭ, că mai suntŭ puţine locurĭ în raiu pentru cei ce vorŭ muri anulŭ acesta. De aceea vĕ învitŭ sĕ vĕ grăbiţĭ a lua locurĭ, căcĭ mai pe urmă n'o sĕ găsiţĭ. Locurile suntŭ împărţite în douĕ clase: ântêia şi a doua, Pentru clasa ântêia se plătesce 20 ruble, pentru a doua numai 5. Sufletele, carĭ au luatŭ clasa ântêia, stau pe fotolii, cele ce au plătitŭ clasa a doua şedŭ pe nisce taburete în faţa Dumnedeului vecĭnicŭ." Unŭ ţĕranŭ bĕtrânŭ audindŭ învitarea preşedintelui, întrebă pe fiulŭ sĕu: „Ce dicĭ, sĕ cumpĕrŭ loculŭ ântêiu, séu alŭ doilea? Nu credŭ, că am sĕ trăescŭ până la anulŭ." — „Ce sĕ facĭ cu loculŭ ântêiu? rĕspunse fiulŭ; n'ai nicĭ haine cum se cade; mulţumesce-te cu loculŭ alŭ doilea." Şi fiindŭ că n'aveau nicĭ o copeică în casă, băiatulŭ se duse şi se băgă slugă pe jumĕtate de anŭ la unŭ nobilŭ, luândŭ 5 ruble, pe carĭ le dete tatălui sĕu ca sĕ-şĭ opréscă locŭ în raiu. Biletele nu suntŭ valabile decâtŭ pentru anulŭ, în care se afla cumpĕrătorulŭ; décă se întêmpla de murea anulŭ următorŭ, atuncĭ trebuia altă plată. Autorităţile s'au încercatŭ zadarnicŭ sĕ stârpéscă secta „Nepomiţilorŭ"; ea se măresce din ce în ce. Sectarilorŭ se promite raiulŭ în schimbulŭ unei bune plăţĭ chiar când comitŭ crime marĭ.

Necrologŭ. *Rachila G. Comanŭ*, mama d-lui profesorŭ Dr. G. Comanŭ din Bucurescĭ, a încetatŭ din viéţă în etate de 70 de anĭ. Inmormêntarea se va face mâne, Vinerĭ, în cimiteriulŭ din comuna Bungardŭ lângă Sibiiu.

Esprimămŭ condolenţele nóstre d-lui Dr Comanŭ!

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 25 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.08	Vênd.	9.10
Argintŭ românescŭ .	„	9.—	„	9.05
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.58	„	9.60
Lire turcescĭ . . .	„	10.88	„	10.90
Imperialĭ	„	9.88	„	9.90
Galbinĭ	„	5.68	„	5·70
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	125.—	„	124.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.80
Renta de hârtiă 5%	92.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.20
Bonurĭ rurale ungare	103.75
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.75
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.25
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	129.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	124.70
Renta de hârtiă austriacă	81.80
Renta de argintŭ austriacă	82.65
Renta de aurŭ austriacă	109.90
Losurĭ din 1860	139.—
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	876.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	304.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	307.60
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.74
Napoleon-d'orĭ	9.58
Mărcĭ 100 împ. germane	59.40
Londra 10 Livres sterlinge	121.30

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Nru 14571—1888

PUBLICAŢIUNE

referitóre la aşternerea fasiunilorŭ dărei de agonisitŭ de a III şi a IV classă a fasiunilorŭ dărei cametelorŭ după capitalŭ şi a fasiunilor după capitalele passive.

In urma ordinaţiunei inspectoratului de dare din 25 Octomvrie a. c. Nru. 18,266 se provócă, spre scopulŭ conscrierei şi mĕsurărei dărei pro 1889:

1. Toţĭ acei, carĭ aparţinŭ dărei de agonisitŭ de a 3-a clasă, şi anume: fabricanţĭ, comercianţĭ şi industriaşĭ, bancherĭ, medicĭ, advocaţĭ, ingінerĭ, arendatorĭ etc. peste totŭ acei, carĭ pórtă o profesiune educatóre de folosŭ, şi acei, carĭ după o astfelŭ de profesiune nu au plătitŭ dare cu ocasiunea mĕsurărei dărei pro 1887;

2. Toţĭ acei, carĭ aparţinŭ dărei de agonisitŭ de a 4-a clasă a cărorŭ salarŭ lunarŭ, pensiune, trece peste 40 fl., precum amploiaţĭ comunalĭ—eclesiasticĭ—de societăţĭ şi acei privaţĭ, preoţĭ, profesorĭ, învĕţătorĭ, comptabilĭ, cassarĭ etc.;

3. Toţĭ acei, carĭ au capitale date cu camătă;

4. In fine toţĭ acei, pe a cărorŭ realităţĭ zacŭ capitale cămătuite, — ca sĕ'şĭ procure fără întârḑiere dela oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare cólele pentru fasionarea dărei, reaşternândŭ la acelaşŭ oficiolatŭ fasiunile dărei de agonisitŭ de a 3-a şi 4-a classă, precum şi acele pentru darea cametelorŭ pentru capitalŭ, celŭ multŭ până în *15 Ianuarie 1889* şi acele pentru capitale passive până în *31 Ianuarie 1889.*

Fasiunile capitalelorŭ passive aşternute mai târḑiu, şi anume celŭ multŭ până în *15 Februarie 1889* se primescŭ numai pe basa unei petiţiunĭ, carea va justifica motivulŭ întârḑierei, — ca îndrumatóre la mĕsurarea aruncului generalŭ asupra dărei de venitŭ pro 1889; pe când acele aşternute după 15 Februarie 1889, nu se vorŭ considera de felŭ.

Aşternerea fasiunilorŭ capitalelorŭ passive, carea are sĕ resulte în fiă-care anŭ, îndată ce la mĕsurarea aruncului generalŭ asupra dărei de venitŭ se pretinde de cătră acelŭ supusŭ dărei ca sĕ se ia în consideraţiune îngreunarea realităţilorŭ, — se atestă fiecărei partide prin unŭ atestatŭ estradatŭ de oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare provĕḑutŭ cu datulŭ, cu subscrierea respectivului amploiatŭ de dare şi cu sigilulŭ oficiosŭ; acestŭ atestatŭ valorézĕ ca singurŭ documentŭ pentru partidă asupra aşternerei fasiunei pentru capitalele passive.

Acele partide, carĭ pentru sumele ce zacŭ pe realităţile lorŭ, solvescŭ pe lângă cametele pentru capitale şi cuote pentru amortisaţiunea capitalelorŭ, au ca se inducă în fasiune atâtŭ suma pe care o-au datoratŭ la începutŭ, câtŭ şi suma, carea în decursulŭ timpului s'a solvitŭ prin amortisărĭ séu rate din datoria primordială; în fine au ca sĕ amintéscă şi carnetele, carĭ le solvescŭ creditorului anualminte pentru capitalŭ.

Braşovŭ, 20 Decemvrie 1888.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

34 M,3—3

Nr. 344 —1888.

EDICT.

Dupăce *Nicolau Roşca*, a *Pecului* gr. cat. din Maierĭ, de 8 anĭ şĭ-a părăsitŭ cu necredinţă legiuita sa muiere, pre *Sanda Roşca n. Crişianŭ*, asemenea gr. cat. din Maierĭ, şi nu i se scie ubicaţiunea aceluia, se citéză prin acésta, ca în terminŭ de 1 anŭ sĕ se presenteze înaintea forului matrimonialŭ subscrisŭ, căcĭ altcum procesulŭ divorţialŭ urḑitŭ în contra-i de numita sa muiere se va pertracta şi decide şi în absenţa dênsului, fiindŭ înlocuitŭ prin curatorŭ ad actum.

Dela forulŭ matrimonialŭ gr. cat. de I instanţă alŭ protopopiatului Albei-Iulia.

Alba-Iulia, 24 Decemvre 1888.

Simeonŭ Micu,
protopopŭ.

210,3—2

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişóra	5.45			3.59
Haşfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timişŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelelratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişŭ			1.45	
Braşovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apaţa	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Haşfalĕu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşŭ	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiuşŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vinţulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirişŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădăşelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovaţŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia		11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vinţulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborşinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaţ	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Haţegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Baniţa	11.50	6.40
Petroşeni	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşeni	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişóră	9.16

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.29	4.35
Şeica mare		3.02	5.05
Lómneşŭ		3.46	5.46
Ocna		4.18	6.17
Sibiiu		4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu		8.50	10.—
Ocna		9.17	10.24
Lómneşŭ		9.45	10.50
Şeica mare		10.20	11.20
Copşa-mică		10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oşorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheţa	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.40
Ţagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistriţa	——

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	——
Ţagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕşŭ-Ludoşŭ	1.11

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ